

- вербальність всіх видів діяльності учнів та інтенсифікація їх мовленнєвого розвитку;

- організація спеціального навчання на рівні міжпредметних зв'язків.

Отже, для формування позитивної мотивації до мовленнєвої діяльності під час логопедичних занять важливо накопичувати у дитини сенсорний досвід, задовольняти потреби, позитивно схвалювати та заохочувати прагнення до мовленнєвої взаємодії, використовуючи створене в інклюзивно-ресурсному центрі розвивальне середовище.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник. Київ : Вища шк., 2007. 542 с.

2. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із ФФНМ : програмно-методичний комплекс. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 271 с.

3. Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дітей дошкільного віку. Одеса : ПНЦ АПН України-СВД М. П. Черкасов, 2005. 319 с.

Тичина К. О.

кандидат психологічних наук, доцент

Кошман Д. А.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка*

ФОРМУВАННЯ КІНЕСТЕТИЧНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ТІСТОПЛАСТИКИ

Одним з актуальних питань на сьогодні є формування правильної звуковимови у дітей середнього дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. Спираючись на сучасні дослідження у галузі логопедії, нейропсихології та медицини констатовано, що однією з причин виникнення порушень звуковимови є порушення формування праксису.

Праксис відіграє важливу роль при формуванні рухової активності дитини. Ключового ж значення набуває саме кінестетичний праксис, оскільки він починає формуватися ще з перших днів життя, та базується, в першу чергу, на відчуттях дитини про навколишню дійсність. Важливим же для мовленнєвого розвитку, а саме оволодіння правильною звуковимовою, є взаємозв'язок пальцевого орального та артикуляційного праксису, оскільки онтогенетично кожен з них формується або паралельно іншому, або на його основі [1, 3].

Для дітей із загальним недорозвитком мовлення характерними є порушення формування кінестетичного пальцевого, орального та артикуляційного праксису, що проявляється у вигляді низки особливостей під час здійснення цілеспрямованої рухової діяльності [2].

Окреслене вище, спонукало провести дослідження стану сформованості кінестетичного праксису у дітей середнього дошкільного віку. Окреслене

дослідження було реалізовано студенткою I курсу другого (магістерського) рівня в межах роботи наукового гуртка «Студія дослідження складоритму» під керівництвом Катерини Тичини.

На першому етапі було розроблено діагностичну методику, яка передбачала вивчення кінестетичного пальцевого, орального та артикуляційного праксису. Відповідно, всі діагностичні проби було поділено на 3 блоки, які мали на меті виконання ряду проб різного змісту. Кожен блок в свою чергу мав бальну шкалу та рівні допомоги для кожної з серій завдань.

Порівняльний аналіз результатів дослідження засвідчив, що у дітей із загальним недорозвитком мовлення в порівнянні з дітьми з типовим розвитком виникає набагато більше труднощів при виконанні цілеспрямованих довільних дій. Характерними проявами були: порушення координації рухів, збільшення часу на пошук необхідної позиції, відсутність критичності до правильності виконання проби, суттєве зниження точності та якості виконання, наявність супутніх рухів та підвищення саливації при виконанні проб орального та артикуляційного праксису, а також відмови від виконання завдання.

Спираючись на вищезазначене було констатовано доцільність формування пальцевого, орального та артикуляційного праксису у комплексі, тобто під час їх одночасного включення. В межах діяльності наукового гуртка було розроблено методику формування кінестетичного праксису у дітей середнього дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, що передбачає розвиток дрібної та артикуляційної моторики при роботі з тістом. Методика передбачала три етапи роботи із поступовим ускладненням завдань.

Підготовчий етап спрямований на ознайомлення дітей із комплексами вправ, що націлені на розвиток кінестетичного пальцевого, орального та артикуляційного праксису. Метою підготовчого етапу було початкове вивчення комплексів вправ, формування вміння узгоджувати рухи рук та здійснювати цілеспрямовані дії за інструкцією логопеда.

Метою основного етапу роботи було поєднання запропонованих на підготовчому етапі вправ у пари та формування злагодженої роботи пальців рук, долонь та органів артикуляції. Закріплення парного виконання вправ відбувалося у ході гри «Знайди пару».

Заключний етап орієнтований на самостійне виконання дітьми вже відомих вправ під час гри в «настільні бродилки», на яких відображено всі раніше вивчені вправи.

Для основного та заключного етапу розроблено авторський дидактичний матеріал у вигляді настільної гри «Знайди пару», ігрових правил до неї, а також трьох тематичних ігрових полів, які необхідні для самостійного закріплення вивчених вправ на заключному етапі роботи.

За результатами повторної діагностики було визначено, що методика має позитивний вплив на розвиток кінестетичного пальцевого, орального та артикуляційного праксису, адже значно зросли показники високого та середнього рівнів сформованості всіх складових. Якісними ж показниками стали підвищення рівня концентрації уваги, вправності виконання запропонованих проб. Покращення

якості та точності виконання довільних рухів, кінестетичної чутливості пальців рук та органів артикуляції.

Отже, отримані результати дають підстави стверджувати про ефективність запропонованої методики та доцільність її впровадження в корекційно-розвивальну роботу з дітьми дошкільного віку із порушеннями мовлення. Перспективним напрямом подальшої роботи є розширення змістового наповнення методики та її впровадження в роботу вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. М. Артикуляційна диспраксія у дітей із порушеннями мовлення : логопедичний та медичний аспекти. *Science and Educational a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2018. № VI (74). С. 7-11.
2. Мартиненко І. В. Диспраксія в структурі мовленнєвого дизонтогенезу дітей. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2021. Вип. 40. С. 65-70.
3. Тичина К. О, Кібальна Н. М. Формування артикуляційного праксису у дітей дошкільного віку з порушеннями зору та мовлення. *Сучасний світ і незрячі : 2019 рік* : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 24-26 верес. 2019 р. Луцьк, 2019. С. 165-167.

Турубарова А. В.

кандидат психологічних наук, доцент

Близнак О. О.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

КЗВО «Хортицька національна

навчально-реабілітаційна академія» ЗОР

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДИСГРАФІЇ В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

В умовах інклюзивного навчання гостро постає питання порушень писемного мовлення у дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами, значну кількість з яких складають діти із затримкою психічного розвитку. Питанням корекції та формування навичок писемного мовлення у дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами займаються такі вчені, як Н. Голуб, Е. Данілавичюте, В. Ільяна, І. Марковська, І. Омельченко, В. Тарасун, Л. Тенцер, Л. Федорович, Н. Чередніченко та ін.

Як зазначають І. Омельченко та Л. Федорович, у дітей із затримкою психічного розвитку механізми порушення найчастіше комплексні і полягають у сфері не тільки елементарних психічних процесів (моторики, графомоторної координації, порушення звукового аналізу та синтезу), а й у сфері вищих психічних функцій – в порушенні загальної поведінки, несформованості уваги, абстрактних форм мислення та особистості [3, с. 11].